

Det er flot. Men det burde være forbudt

Argumenter kan ikke forsvare salg af fyrværkeri til private. Værdien af at fyre skyts af er overhovedet ikke stor nok til at stå mål med de skader, det forvolder på omgivelserne.

Kronik

JACOB BIRKLER
etiker, ph.d., fhv. formand, Etisk Råd
MICKEY GJERRIS
teolog, ph.d. i bioetik, lektor i bioetik,
Københavns Universitet

Farvestrålende lys på himlen med indlagte tordenbrag efterfulgt af et ”nøiiiij”.

Fyrværkeri er uløseligt forbundet med nytårsaften, og glæden er stor, når raketter ryger mod himlen fra de danske villakvarterer omkring årsskiftet. Men det er samtidig en tradition, der skaber travlhed på landets skadestuer og har negative konsekvenser for både dyr og natur.

Der er således stærke argumenter, der taler for et forbud mod salg af fyrværkeri til private. Argumenter, der for os at se vejer tungere end hensynet til dem, der glædes over fyrværkeri.

I Danmark hylder vi friheden. Friheden til at gøre, hvad vi vil, medmindre det skader andre. Et princip, der har vokset sig stærkt siden liberalismens vugge, og som ofte trækkes frem, når etikken skal balanceres.

Den engelske filosof John Stuart Mill (1806-1873) bemærkede, at den eneste legitime grund til at blande sig i borgernes liv mod deres vilje er for at beskytte andre, og Kardemommeloven har lært os alle, at vi må, hvad vi vil, så længe vi ikke skader andre.

Individets frihed til at træffe egne livsvalg er en hjørnesteen i et samfund som det danske. Et princip, vi opfatter som så vigtigt, at vi accepterer, at det også understøtter muligheden for at gå i hundene.

I Danmark er det eksempelvis tilladt at drikke sig ihjel. Vi må også gerne forkorte vores liv på mangfoldig vis ved at ryge, spise usundt eller undgå enhver form for motion.

Det er samtidig muligt at sulte sig selv, prostituere sig selv eller dyrke ekstrem sport, hvor man på mangfoldig vis risikerer liv og lemmer. Det, som begrænser vores frihed, er de handlinger, som begrænser andres frihed. Derfor har vi ikke frihed til eksempelvis at skade vores børn, køre hensynsløst i trafikken eller slå på andre, som vi lyster det.

Og derfor er det relevant at stille spørgsmål ved, om vores frihedsrettigheder bør omfatte køb og affyring af fyrværkeri som private. For det falder uafviseligt ind under mængden af aktiviteter, som skader andre.

Trods de seneste års regulering af køb/salg af fyrværkeri samt henstillinger til korrekt brug, herunder anvendelse af sikkerhedsudstyr, er

vi hvert år vidne til, at personer kommer til skade foranlediget af fyrværkeri. Det gælder også personer, som ikke selv har hverken købt eller affyret fyrværkeri.

Hvert år er der eksempelvis børn, der får øjenskader som et livslangt levevilkår. Dertil kommer brandulykker og fyrværkeri-angreb på gadeplan, hvor sagesløse beskydes med raketter og romerlys. Således er det af oplagte grunde forbudt at køre bil i beruset tilstand, men det samme er ikke tilfældet, når der affyres raketter efter en lang aften med alkohol.

Dertil kommer dyr, som hvert år oplever stress, angst og generel uro skabt af lyd og lys fra fyrværkeri. Her tænkes ikke alene på vores kæledyr, hvor vi umiddelbart kan erfare dyrenes ubehag, men flertallet af dyr i naturen, som både må underlægges menneskers kortvarige fornøjelse og efterfølgende lider skade ved indtagelse af de kemikalier, som fyrværkeriet efterlader i naturen.

Endelig er der miljømæssige hensyn, hvor man let undervurderer lyd- og luftforurening for både mennesker og dyr. Men også de skadeeffekter af tungmetaller, som fyrværkeri efterlader i naturen.

Omkring nytår skydes tonsvis af tungmetaller ud i atmosfæren, der som en cocktail spredes i vores natur til skade for naturens kredsløb. Flere lande har derfor allerede indført skrappe restriktioner til privat brug, hvor lande som Norge, Frankrig og Holland er eksempler.

Kan friheden til at købe og affyre fyrværkeri stå mål med de mange negative konsekvenser, det har for dyr, mennesker og natur?

En afvejning taler for os at se ik-

”

Kan friheden til at købe og affyre fyrværkeri stå mål med de mange negative konsekvenser, det har for dyr, mennesker og natur?

ke til fyrværkeriets fordel. Hermed er det ikke givet, at fyrværkeri bør forbydes, men det bør som mindstemål reguleres og begrænses til professionel brug. Hensynet til andre bør her begrænse den enkeltes frihedsrettigheder.

Tilbage står dog stadig argumen-

ter, der handler om tradition. For mange er nytårsfejring forbundet med fyrværkeri. Det er som nytårsstolen, de fjollede hatte og champagnen en uløselig del af markeringen af, at vi går fra et år til et andet.

Men uanset hvad traditionen bundet i og skal udtrykke, så er det blotte faktum, at det er noget, som vi har gjort længe, aldrig i sig selv et argument for at blive ved.

Traditioner er hele tiden i bevægelse - og der er ingen grund til at fastholde dem, når vi ved, hvor store skadevirkninger de har. Kan vi ikke ophøre med at gøre, som vi plejer, når vi opdager, at det, vi plejer, faktisk skader andre, så står det slemt til.

Ønsker vi at se noget smukt på himlen og mærke historiens vingesus, vil der fortsat være mulighed for at beundre stjernehimlen. Vi kunne jo gøre det til en tradition, at vi nytårsaften kl. 12 slukkede al lyset i hele landet og gav alle mulighed for at se Mælkevejen slynge sig over vores hoveder.

Alternativt kunne hver by have et professionelt fyrværkerishow, hvor man kunne samles. Og fyrværkeriet kunne udskiftes med lysshow på himlen. Mulighederne

er talrige. Det at ændre traditioner er ikke det samme som at afvikle dem helt. Blot at tillade sig selv at blive klogere.

Det sidste argument, der ofte bringes frem i denne diskussion, er, at forbyder man salg af fyrværkeri til private, så vil der blot opstå et sort marked med ulovligt importeret eller sågar hjemmelavet fyrværkeri, der vil medføre endnu flere skader på mennesker og natur.

Hertil kan der svares, at følges forbuddet op af grundige informationer om årsagen til forbuddet, så kan det problem minimeres. Og samtidig kan samfundet sende et signal, der kan understøtte en langsigtet ændring af vores nytårs-traditioner. Der vil utvivlsomt være nogle, der vil overtræde loven for at kunne affyre fyrværkeri.

Men vi tillader ikke krudt og kugler, blot fordi der findes kriminelle, som alligevel bruger våben.

Mon ikke de fleste efter en kort tilvænningsfase vil indse eller i hvert fald affinde sig med, at det ikke er en grundlæggende frihedsrettighed at risikere andres og egne liv og lemmer og forurene vores fælles verden for et hurtigt nytårs-knald.